

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. vasario 4 d.
(OR. fr)

5887/22

LIMITE

AGRI 37
AGRILEG 12
FOOD 10
SAN 68
PHYTOSAN 5
VETER 7
ENV 100
CLIMA 53
CODEX 2
WTO 12
RELEX 132

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Žaliojo kurso, BŽŪP ir prekybos politikos darnos didinimas siekiant remti perėjimą prie tvarių maisto sistemų – Pasikeitimas nuomonėmis

Rengiantis pasikeitimui nuomonėmis pirmiau nurodyta tema 2022 m. vasario 21 d. Tarybos (žemės ūkis ir žuvininkystė) posėdyje, delegacijoms priede pateikiamas pirmininkaujančios valstybės narės informacinis pranešimas.

**Žaliojo kurso, BŽŪP ir prekybos politikos darnos didinimas siekiant remti perėjimą prie
tvarių maisto sistemų**

Europos Sąjunga ėmėsi pertvarkyti žemės ūkio, maisto ir miškų sektorius, kad jie taptų vis atsparesni ir tvaresni, juose būtų labiau tausojama aplinka ir rūpinamasi gyvūnų gerove, taip reaguodama į didžiausius mūsų laikų iššūkius, visų pirma kylančius dėl klimato kaitos ir biologinės įvairovės nykimo, ir į nuolat kintančius visuomenės lūkesčius.

Todėl Europos Komisija, įgyvendindama Europos žaliąjį kursą, pasiūlė plataus užmojo bendrus tikslus, įskaitant Pasirengimo įgyvendinti 55 % tikslą priemonių rinkinyje pateiktas veiksmų gaires siekiant iki 2050 m. užtikrinti anglies dioksido poveikio neutralumą arba tokias temines strategijas kaip strategija „Nuo ūkio iki stalo“ ir Biologinės įvairovės strategija, skirtas sveikoms, atsparioms, teisingoms ir tvarioms maisto sistemoms; šias iniciatyvas palankiai įvertino Taryba ir Parlamentas. Be to, Europos Sąjunga dar kartą patvirtino šiuos įsipareigojimus 2021 m. rugsėjo mėn. įvykusiame Jungtinių Tautų aukščiausiojo lygio susitikime maisto sistemų klausimais.

Ši nauja sistema suteikia unikalią galimybę dar kartą patvirtinti ir atnaujinti visuomenės sutartį dėl maisto, kuri nuo Romos sutarties sudarymo sieja Europos Sąjungą su jos piliečiais. Iš tiesų piliečiai vis daugiau dėmesio skiria savo mitybos aspektams, susijusiems su aplinka, sveikata, ir jos etikos aspektams, įskaitant gyvūnų gerovę ir poreikį užtikrinti teisingas pajamas ir deramas darbo sąlygas žemės ūkio sektoriuje.

Norint, kad perėjimas būtų sėkmingas, būtina remti atitinkamus Europos subjektus, pavyzdžiui, ūkininkus, nors jie veikia globalizacijos sąlygomis, nes dėl šio perėjimo gali atsirasti prisitaikymo išlaidų, kurias rinka ne visada kompensuoja. Žemės ūkiui prisitaikyti padės naujoji 2023–2027 m. bendra žemės ūkio politika.

Be finansinės paramos, taip pat būtina sudaryti palankesnes sąlygas vartotojams rinktis tvarią ir įvairią mitybą ir su tvarumo tikslais suderinti ES viešąją politiką, visų pirma gyvūnų sveikatos ir apsaugos politiką, augalų sveikatos politiką, maisto saugos ir vartotojų informavimo politiką, taip pat aplinkos ir prekybos politiką.

Be to, ES politikoje turi būti atsižvelgiama į nepageidaujamą neigiamą poveikį, kuris galėtų atsirasti šio perėjimo metu, ypač susijusį su „aplinkos teršalų nutekėjimo“ į trečiąsias šalis reiškiniu, kuris galėtų sumažinti perėjimo veiksmingumą.

Pavyzdžiui, Komisijos Jungtinio tyrimų centro tyrimas¹, kuriuo siekiama įvertinti tam tikrų Europos žaliajame kurse ir strategijoje „Nuo ūkio iki stalo“ bei Biologinės įvairovės strategijoje nustatytų tikslų bendrą poveikį Europos maisto sistemai, rodo, kad, atsižvelgiant į numatomą naudą aplinkai ir klimatui, įgyvendinant šias strategijas galėtų kilti pavojus, kad sumažės Europos žemės ūkio produktų gamyba ir padidės žemės ūkio produktų importas iš trečiųjų šalių, kurių užmojai aplinkos ar sveikatos apsaugos srityje gali būti mažesni arba netenkinti Europos vartotojų lūkesčių, o jų anglies dioksido balansas taip pat gali būti prastesnis.

Atsižvelgiant į šio darbo metodinius trūkumus², šio tyrimo ir kitų panašių tyrimų rezultatai verčia mus apsvarstyti, kaip išvengti mūsų gamybos pajėgumų sumažėjimo dėl Europos žemės ūkiui taikomų griežtesnių sveikatos ir aplinkos apsaugos reikalavimų, nes tai turėtų padarinių pasaulio aprūpinimui maistu – gali atsirasti socialinis disbalansas ir padidėti poveikis aplinkai ar klimatui kituose pasaulio regionuose.

¹ JRC, 2021 m., „Aplinkos ir klimato srities užmojų modeliavimas žemės ūkio sektoriuje pagal CAPRI metodą“ (*Modelling environmental and climate ambition in the agricultural sector with the CAPRI model*).

² Visų pirma neatsižvelgiama į kitus papildomus šių strategijų „paklausos“ srities tikslus ir veiksmus.

Sudarant sąlygas sėkmingai Europos žemės ūkio pertvarkai, kuri nepakenktų jo gamybos potencialui, svarbus vaidmuo tenka moksliniams tyrimams ir inovacijoms. Taip pat bus naudingos investicijos (robotikos, skaitmeninių technologijų, genetikos, biotechnologinių inovacijų srityse). Galiausiai geriausias būdas išlaikyti dirvožemio potencialą ir ekosistemų biologinę įvairovę, – o tai yra gamybos pajėgumų išlaikymo sąlyga, – tebėra agroekologija. Tačiau norint pasinaudoti šiais svertais, Europos ūkininkams reikės tinkamų finansinių pajėgumų ir pakankamų pajamų.

Atsižvelgiant į tai, būtina užtikrinti visų pirma trijų Europos Sąjungos kūrimui, klestėjimui ir gebėjimui reaguoti į ateities iššūkius vienodai būtinų politikos sričių: bendros žemės ūkio politikos, kuria užtikrinama maisto sauga Europoje ir visame pasaulyje, Europos žaliojo kurso, kuriuo siekiama nustatyti naują Sąjungos tvaraus augimo modelį, ir prekybos politikos, grindžiamos daugiašališkumo, kaip pasaulinio stabilumo veiksnio, taisyklių gynimu, tikslų darną.

Ši darnos uždavinį turėtų būti įmanoma spręsti laikantis daugiašalės prekybos sistemos taisyklių ir atsižvelgiant į Europos Komisijos komunikate dėl prekybos politikos peržiūros pasiūlytas kryptis.

Iš tiesų tam tikromis aplinkybėmis pagal PPO taisykles jau leidžiama taikyti reguliavimo priemonės, įskaitant importo apribojimus, kad būtų pasiektas teisėtas politikos tikslas, pavyzdžiui, užtikrinta sveikatos, aplinkos arba visuomenės dorovės apsauga, su sąlyga, kad tos priemonės yra nediskriminacinės ir nėra užslėptas prekybos apribojimas, yra būtinos norimam tikslui pasiekti, yra mokslškai pagrįstos ir daro poveikį pasauliniams reiškiniams. Akivaizdu, kad klimato kaita, biologinės įvairovės nykimas ir atsparumas antibiotikams yra šių pasaulinių iššūkių dalis.

Atsižvelgdami į tai, Europos Parlamentas ir Taryba paprašė Europos Komisijos pateikti ataskaitą dėl Europos Sąjungos sveikatos ir aplinkos apsaugos standartų (įskaitant gyvūnų gerovės standartus, taip pat procesus ir gamybos metodus) taikymo importuojamiems žemės ūkio produktams³.

Atsižvelgiant į lūkesčius, išreikštus derybose dėl bendros žemės ūkio politikos reformos, šioje ataskaitoje turi būti pateiktas išsamus šio klausimo įvertinimas, apimantis visas susijusias viešosios politikos sritis. Ji turėtų būti paskelbta ne vėliau kaip 2022 m. birželio mėn.

Siekiant užtikrinti, kad Sąjungos rinkai pateikiamais Europos kilmės arba importuojamais žemės ūkio ir maisto produktais Europos vartotojams būtų garantuojamas vienodas sveikatos ir aplinkos apsaugos lygis, galimi keli svertai:

- i) peržiūrėti augalų apsaugos produktų didžiausias leidžiamąsias liekanų koncentracijas (DLK) ir leidžiamuosius importo nuokrypius (LIN);
- ii) taikyti tam tikrus Europos standartus importuojamiems produktams (veidrodinės priemonės);
- iii) griežtinti ženklimą;
- iv) atsižvelgti į šiuos klausimus dvišaliuose prekybos susitarimuose;
- v) stiprinti veiksmus ir bendradarbiavimą tarptautinėse standartizacijos įstaigose.

³ *Bendras Europos Parlamento ir Tarybos pareiškimas dėl ES sveikatos ir aplinkos apsaugos standartų taikymo importuojamiems žemės ūkio produktams (OL C 488, 2021 12 6, p. 7).*

i) Peržiūrėti augalų apsaugos produktų didžiausias leidžiamąsias liekanų koncentracijas (DLK) ir leidžiamuosius importo nuokrypius (LIN)

ES teisės aktais nustatoma sistema, reglamentuojanti augalų apsaugos produktų pateikimą rinkai ir naudojimą⁴ Sąjungos viduje. Jais taip pat reglamentuojamas augalinės ir gyvūninės kilmės maisto produktų ir pašarų pateikimas rinkai: nustatomos šiems produktams taikomos didžiausios leidžiamosios pesticidų liekanų koncentracijos (DLK)⁵. Šios didžiausios leidžiamosios koncentracijos taikomos visiems ES rinkai pateikiamiems produktams, neatsižvelgiant į tai, ar jie pagaminti ES, ar importuoti iš trečiųjų šalių.

Be gamybos šalies nacionalinių taisyklių, vienintelis augalų apsaugos produktų naudojimo gaminant eksportui į Europos Sąjungą skirtus maisto produktus ar pašarus apribojimas yra būtinybė užtikrinti, kad rinkai pateikiamame produkte nebūtų viršijamos Europos Sąjungoje taikomos DLK.

Siekiant atsižvelgti į skirtingą žemės ūkio praktiką ir patenkinti tarptautinės prekybos poreikius, pagal ES taisykles ekonominės veiklos vykdytojai gali prašyti leisti taikyti leidžiamąjį importo nuokrypį (LIN), be kita ko, veikliosioms medžiagoms, kurių ES neleidžiama naudoti dėl kitų priežasčių nei visuomenės sveikata. Taigi Sąjungoje nepatvirtintoms medžiagoms gali būti nustatytos arba išlaikytos liekanų koncentracijos ribos viršijančios DLK. Todėl rinkai visiškai teisėtai pateikiami maisto produktai ar pašarai, kurių sudėtyje yra ES draudžiamų naudoti medžiagų liekanų, jei tokių liekanų koncentracijos neviršija joms taikomų DLK.

⁴ Reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 ir Direktyva 2009/128/EB.

⁵ Reglamentas (EB) Nr. 396/2005.

Atsižvelgiant į tai, Europos Komisija turi tęsti šiuo metu atliekamą ES uždraustų medžiagų DLK/LIN peržiūrą, kad jie kuo greičiau būtų pritaikyti pagal naujausius mokslinius duomenis. Šiame darbe, be kita ko, turėtų būti siekiama, kad nustatant DLK/LIN būtų geriau atsižvelgta į visuotinius aplinkosaugos srities iššūkius, kaip 2020 m. gegužės 20 d. ataskaitoje Europos Parlamentui ir Tarybai, kurioje įvertinami Reglamentas (EB) Nr. 1107/2009 dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką ir Reglamentas (EB) Nr. 396/2005 dėl didžiausių pesticidų likučių kiekių⁶, pasiūlė Komisija. Be to, DLK galėtų būti nustatytos produktams, skirtiems tik gyvūnų pašarams, kad geriau būtų valdoma augalų apsaugos produktų, kurie galėtų kelti pavojų gyvūnų sveikatai, patekimo į jų organizmą rizika.

ii) Tęsti darbą, susijusį su tam tikrų Europos standartų taikymu importuojamiems produktams

Į ES teisės aktus jau yra įtraukta **nuostatų, pagal kurias numatomas veidrodinis gamybos metodų taikymas** iš trečiųjų šalių **importuojamiems produktams**. Vienas iš pavyzdžių – 2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2019/6 dėl veterinarinių vaistų numatytas draudimas importuoti gyvūnus ir produktus, gautus iš gyvūnų, kuriems buvo skirti augimui skatinti naudojami antimikrobiniai vaistai ir tik žmonių sveikatos srityje naudojamos antimikrobinės medžiagos. Atsižvelgiant į tai, kad šis reglamentas taikomas nuo 2022 m. sausio 28 d., norint šį draudimą veiksmingai įgyvendinti labai svarbu greitai priimti reglamento 118 straipsnyje numatytus antrinės teisės aktus.

Kaip siūloma Komisijos komunikate dėl prekybos politikos peržiūros⁷, ES gali tekti nustatyti dar daugiau veidrodinių priemonių laikantis PPO taisyklių.

⁶ REFIT ataskaita, COM/2020/208 final.

⁷ 2021 m. vasario 18 d. Komisijos komunikatas „Prekybos politikos peržiūra. Atvira, tvari ir ryžtinga prekybos politika“, COM(2021) 66 final, žr. 3.2.2. skirsnį.

Šiuo tikslu poveikio vertinimų, kurie atliekami prieš imantis tobulinti teisės aktus, kontekste būtų galima sistemingai vertinti, ar, siekiant sustiprinti sveikatos ar aplinkos apsaugą arba spręsti etikos klausimus, produktams iš trečiųjų šalių tikslinga taikyti Sąjungos gamybos standartus. Komisijos vykdoma gyvūnų gerovės teisės aktų peržiūra, taip pat Reglamento (EB) Nr. 1831/2003 dėl priedų, skirtų naudoti gyvūnų mityboje, peržiūra galėtų būti pirma proga įgyvendinti šį požiūrį.

Be to, šis darbas leistų kurti aiškią ir išsamią reglamentavimo sistemą, kuri būtų įgyvendinama nepriklausomai nuo maisto produktų kilmės.

iii) Griežtinti ženklinimo sistemas

Vartotojai nori gauti daugiau informacijos apie perkamų žemės ūkio ir maisto produktų kilmę ir gamybos metodus ir, taip galėdami spręsti dėl savo pasirinkimų, prisidėti prie tvaresnės maisto sistemos.

Produktų kilmės ženklavimas suteikia vartotojams galimybę rinktis atsižvelgiant į savo išreiškiamus lūkesčius. Kilmės ženklavimas jau yra privalomas daugeliui ES parduodamų produktų, nesvarbu, ar jie pagaminti ES, ar importuoti. Sugriežtinus privalomą žemės ūkio ir maisto produktų kilmės ženklavimą būtų galima, laikantis PPO taisyklių, geriau informuoti Europos vartotojus apie jų vartojamų produktų gamybos standartus.

iv) Geriau atsižvelgti į šiuos klausimus dvišaliuose prekybos ir bendradarbiavimo susitarimuose

Taip pat labai svarbu, kad ES politika ir priemonės veiksmingai padėtų bendrai, viso pasaulio mastu, sugriežtinti standartus ir padidinti užmojus siekiant spręsti šias pasaulinio masto problemas. Vien prekybos politika neįmanoma sureguliuoti visų klausimų, kuriuos reikia spręsti pasauliniu mastu, tačiau galimybė patekti į Europos rinką, dirbti su jos įmonėmis ir įgyti daugiau kaip 450 mln. vartotojų yra svertas vedant derybas, darant įtaką ir skatinant didinti užmojus bei griežtinti standartus, o juo iki šiol naudojamas tikrai nepakankamai.

Prekybos susitarimai taip pat yra bendradarbiavimo su šalimis partnerėmis priemonė, kuri turėtų būti stiprinama, kaip nurodyta Komisijos komunikate dėl prekybos politikos, visų pirma įtraukiant naujus skyrius dėl tvarių maisto sistemų⁸.

Galiausiai tam tikros Europos Sąjungos daugiašalės ar dvišalės muitų tarifų lengvatos jau yra susietos su sąlyga, kad trečiosios šalys laikysis konkrečių kriterijų. Pavyzdžiui, vadinamoji „Hilton“ kvota galvijienos importui⁹ yra taikoma tik gyvuliams, kurie nujunkius buvo ganomi vien ganykloje. Prireikus ši priemonė galėtų būti vėl panaudota būsimose derybose.

Šie elementai leistų sustiprinti ES prekybos politikos indėlį siekiant strategijos „Nuo ūkio iki stalo“ ir Biologinės įvairovės strategijos tikslų ir pagerintų bendrą įvairiose srityse Sąjungos pasirinkto kurso darną.

⁸ 2021 m. vasario 18 d. Komisijos komunikatas „Prekybos politikos peržiūra. Atvira, tvari ir ryžtinga prekybos politika“, COM(2021) 66 final, žr. 3.2.6. skirsnį.

⁹ 2013 m. birželio 21 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (EB) Nr. 593/2013, kuriuo skiriamos aukštos kokybės šviežios, atšaldytos ir užšaldytos galvijienos bei užšaldytos buivolienos tarifinės kvotos ir numatomas jų administravimas.

v) Stiprinti veiksmus ir bendradarbiavimą tarptautinėse standartizacijos institucijose

Vykdant aktyvią bendradarbiavimo politiką, kuria siekiama skatinti prekes į ES eksportuojančias trečiąsias valstybes įdiegti mūsų reikalavimus atitinkančius gamybos standartus (be kita ko, kai tinkama, prekybos susitarimų kontekste), svarbu, kad ES ir jos valstybės narės toliau aktyviai dalyvautų tarptautinių standartizacijos įstaigų (visų pirma *Codex Alimentarius*, Tarptautinės augalų apsaugos konvencijos ir Pasaulinės gyvūnų sveikatos organizacijos) veikloje ir jose propaguotų savo viziją bei vertybes.

Klausimai

Siekiant prisidėti prie svarstymų dėl perėjimo prie tvarių maisto sistemų rėmimo, kartu užtikrinant, kad Europos ūkininkai ir toliau dėtų pastangas keisti savo gamybos metodus, ministrų prašoma pareikšti savo nuomonę šiais klausimais:

- 1) Ar sutinkate su tuo, kas dokumente konstatuojama, kalbant apie poreikį stiprinti Europos sektorių politikos ir jos prekybos politikos darną, kad būtų pasiekti Europos žaliojo kurso ir jo sektorių strategijų tikslai, be kita ko, kiek tai susiję su importuojamais produktais?
- 2) Kokios konkrečios priemonės turėtų būti pasitelktos, kad ši darna būtų faktiškai užtikrinta?
